

Remissvar till EU-kommissionens förslag till förordning om förpackningar och förpackningsavfall

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) tackar för möjligheten att yttra sig över rubricerat förslag och vill lämna följande synpunkter.

LRF stöder hållbarhetsmålen i den europeiska gröna given och vikten av att fortsätta omställningen till en mer cirkulär ekonomi, vilket innebär att säkerställa hållbara förpackningar.

Det är dock av största vikt att vi följer de uttalade målen i Livsmedelsstrategin och beaktar samtliga tre pelare för hållbarhet (ekonomisk, social och miljömässig) och att dessa ges lika stor vikt. Företagen i de gröna näringarna har det senaste året drabbats av mycket höga produktionskostnader och utmaningar när det gäller tillgången till insatsvaror till överkomliga priser.

När det gäller EU-kommissionens förslag till förordning om förpackningar och förpackningsavfall är LRF mycket oroade över effekterna på företagens konkurrenskraft. Det är också viktigt att förebygga livsmedelsförluster för att minska miljö- och klimatpåverkan, öka lönsamheten och stärka livsmedelsförsörjningen. Det är i linje med målen i den svenska livsmedelsstrategin som nu ska uppdateras, vilket LRF välkomnar.

När det gäller återvunna plastförpackningar noterar vi att definitionen av plastförpackningar är bred och mycket restriktiv. För att säkerställa tydlighet bör definitionen på EU-nivå omfatta aspekter såsom typ av förpackning (behållare, påsar osv.) och vilka typer av plast och material som är tillåtna (dvs. biobaserade, biologiskt nedbrytbara eller komposterbara). För att nå en cirkulär ekonomi behöver vi inte bara återvinna material utan ersätta de fossilbaserade materialen. LRF anser därför att biobaserade material bör få en tydligare ställning i förslaget.

Påverkan på primärproducenter

LRF välkomnar undantaget för mjölk men ställer sig frågande till varför just frukt- och grönsakssektorn är särskilt utpekad i förslaget. Det är inte den enda sektor som använder plastförpackningar. Förslaget som det ser ut nu bidrar inte till att öka konsumtionen av hälsosamma frukter och grönsaker och är kontraproduktivt för politiska mål som syftar till att förbättra hälsan och minska matsvinnet i hela EU. Förslaget motverkar därmed målen i Livsmedelsstrategin.

LRF välkomnar insatser för att göra frukt- och grönsaksförpackningar mer hållbara och stöder en harmonisering i hela EU på detta område. Det föreslagna förbudet mot engångsförpackningar i Artikel 22 och Annex V är dock oproportionerligt och tar inte hänsyn till

orsakerna till varför en produkt förpackas och riskerar därför att leda till oönskade effekter såsom matsvinn och potentiella risker för livsmedelssäkerheten. En analys behövs av förslaget konsekvenser för matsvinn, förkortad hållbarhet och hälsoaspekter, inklusive livsmedelssäkerhet, under hela värdekedjan. Utifrån konsekvensanalysens resultat behöver det vidare finnas fullgoda alternativ, till en rimlig kostnad, för att kunna minska mängden förpackningar av fossilbaserad plast. LRF välkomnar ett undantag för frukt och grönt där förpackningen tjänar syften så som minskat matsvinn eller ökad hållbarhet och ser att undantaget i Annex V bör uppdateras utifrån en konsekvensanalys.

LRF vill betona att en minskning av livsmedelssvinnet är en prioritet för LRF såväl som för staten. Nya ambitiösa mål för förpackningar för frukt och grönsaker kräver en lämplig övergångsperiod tills dess nya typer av förpackningsmaterial och tekniska lösningar finns tillgängliga till överkomliga priser och som kan ersätta nuvarande plast och ha samma funktion. Här behöver återvinningen gå hand i hand med produktutvecklingen.

Klistermärken och etiketter i plast som fästs på frukt och grönsaker innehåller ofta information och ersätter i många fall förpackningar. Etiketterna kan enkelt tas bort från produkten och kan återvinnas som plast. Däremot så är inte etiketter ett alternativ som passar för alla ytor varför det inte kan ersätta förpackningar.

Det finns vidare en problematik i att förslaget i Annex I skiljer på krukor i plast som används under hela plantans livstid - och inte räknas som en förpackning - och mer temporära krukor. LRF föreslår att krukor inte ska klassas som förpackningar. Redan idag i Sverige sker den här rapporteringen för prydnads- och plantskoleföretag där de ska ange hur många kg plast de sätter på marknaden i form av krukor där de ska räkna bort de krukor där växten förväntas vara i hela sin livslängd. Det är administrativt mödosamt. Ser man till livsmedelsförpackningar så är det leverantören av själva förpackningen som redovisar hur mycket som sätts på marknaden inte företagen som fyller den.

Förpackningar och marknadsföring

LRF vill belysa att förpackningar fyller fler syften än en fysisk barriär. För producenter innebär förpackningen en möjlighet att belysa de mervärden som exempelvis den lokala produktionen utgör. I många fall är förpackningar ett krav från dagligvaruhandeln eftersom det annars är svårt att legitimera det högre priset hos varor som är lokalproducerade eller producerade på hållbara sätt. Om det inte går att särskilja varorna finns risken att butikerna endast tar in det billigaste alternativet. Ett förbud mot förpackningar som bär på denna typ av information utgör därmed ett ekonomiskt hot mot producenter som behöver kunna redovisa en varas mervärde.

LRF efterfrågar vidare tydlighet i vilken aktör som bär ansvaret för att sätta en förpackning på marknaden då detta har tolkats olika inom EUs medlemsländer. Förslaget riskerar att leda till höga administrationskostnader för producenterna och en ojämn fördelning av rapporteringsbördan.

Innovation och tillgänglighet av material

Det finns flera utmaningar i implementeringen av förslaget som det ser ut idag. LRF noterar exempelvis att det idag saknas tekniskt effektiva och ekonomiskt bärkraftiga alternativ till plast, samt möjlighet att i skala kompostera plast i Sverige. Därtill behöver förslaget kunna garantera att plast ämnad för livsmedel fortsatt håller en hög kvalitet och livsmedelssäkerhet. Även om det i förslaget föreslås ambitiösa mål för användningen av återvunnet material, finns det ännu inte tillgång till sådana material som uppfyller normerna för livsmedelssäkerhet i önskad mängd. Alternativen till plast är idag i huvudsak baserade på kartong, papper och cellulosa eller organiskt material som är upp till fem gånger dyrare. LRF instämmer därmed i att förslaget måste vara kostnadseffektivt. Här ser LRF en potential för ett fördjupat samarbete mellan svensk primärproduktion, livsmedelsindustri, akademi och förpackningsindustri för utveckling och innovation kring hållbara förpackningar.

LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND

Daniel Selin
Enhetschef Näringspolitisk Analys

Amanda Björksell
Näringspolitisk Expert